

Ю. В. Єсипенко, Л. К. Єрмакова, Т. А. Мурзіна,
О. В. Петренко, О. М. Яценко

*Державний науково-технічний центр з ядерної та
радіаційної безпеки (ДНТЦ ЯРБ), м. Київ, Україна*

Механізм імплементації програм міжнародної технічної допомоги в аспекті керування проектним циклом

*Представлено аналіз міжнародної технічної допомоги проектів
Європейської Комісії та Комісії ядерного регулювання США в аспекті
керування проектним циклом.*

*Ключові слова: міжнародна технічна допомога, проектний
цикл, фази проектного циклу, Європейська Комісія, Програма TACIS/
INSC, Програма співробітництва з Комісією ядерного регулювання
США, моніторинг проектів.*

**Ю. В. Єсипенко, Л. К. Єрмакова, Т. А. Мурзіна, О. В. Петренко,
О. Н. Яценко**

Механизм имплементации программ международной технической помощи в аспекте управления проек- тным циклом

*Представлен анализ международной технической помощи проек-
тов Европейской Комиссии и Комиссии ядерного регулирования США
в аспекте управления проектным циклом.*

*Ключевые слова: международная техническая помощь,
проектный цикл, фазы проектного цикла, Европейская Комиссия,
Программа TACIS/INSC, Программа сотрудничества с Комиссией
ядерного регулирования США, мониторинг проектов.*

© Ю. В. Єсипенко, Л. К. Єрмакова, Т. А. Мурзіна, О. В. Петренко,
О. М. Яценко, 2013

Україна має одну з найбільших у світі програм з ядерної енергетики. Вона посідає восьме місце у світі й п'яте в Європі за установленною потужністю АЕС (загальна установлена потужність діючих енергоблоків АЕС становить 13 835 МВт, коефіцієнт використання установленної потужності АЕС — 73,6 %). Частка виробництва електроенергії на АЕС в Україні залишається стабільно високою: у 1996 р. вона становила 43,8 %, у 2000 — 45,3 %, у 2004 — 53,2 %, у 2005 — 52,3 %, у 2006 — 46,9 %, у 2007 — 47,5 %, у 2008 — 46,8 %, у 2009 — 47,9 %, у 2010 — 47,4 %, у 2011 р. — 46,5 %. Водночас країна має соціальні, економічні й технічні труднощі на сучасному етапі розвитку, і одним зі шляхів їхнього подолання є використання можливостей міжнародної технічної допомоги (далі — МТД).

В Україні виконується значна кількість національних і міжнародних програм технічного співробітництва. Україна є реципієнтом міжнародної технічної допомоги в рамках програм Європейської Комісії (з 1992 р. загальна кількість проектів за програмою ядерної безпеки становила більше 150). Зокрема, ДНТЦ ЯРБ бере участь у програмах ЄК TACIS, INSC та IfS. За Міжнародною програмою з ядерної безпеки США протягом 1992—2011 рр. відкрито понад 80 проектів. Фінансова допомога Україні також надається ЄБРР, Світовим банком, МВФ та іншими міжнародними організаціями. Головними країнами-донорами двосторонньої допомоги є США, Німеччина, Франція, Фінляндія, Швеція. Технічна допомога спрямована, насамперед, на підвищення технологічного рівня країн-одержувачів МТД та надається у вигляді технологічних грантів на безоплатній основі або проектів фінансування розвитку технологій спільно з країною-одержувачем на двосторонній або багатобічній основі, включаючи сприяння через міжнародні організації (консультації закордонних експертів, фінансування витрат на проведення незалежних досліджень, навчання й підвищення кваліфікації кадрів, а також у вигляді нових технологій, фінансування поставки устаткування й грантів). При використанні міжнародної технічної допомоги реалізовано принцип пріоритетів, взаємного доповнення проектів та відсутності дублювання їх тематики.

З огляду на вищесказане, потрібен аналіз теоретичних і практичних аспектів залучення та використання МТД, а також узагальнення практики роботи з міжнародними контрактами, які виконуються за програмами МТД. На сьогоднішній день актуальною є проблема недостатньої інформованості про механізм імплементації програм МТД на різних етапах реалізації проектів основними учасниками цього процесу.

Міжнародне співробітництво ДНТЦ ЯРБ

Головним одержувачем МТД в Україні у сфері ядерної та радіаційної безпеки є Держатомрегулювання України. Міжнародне науково-технічне співробітництво ДНТЦ ЯРБ є невід'ємною складовою міжнародної діяльності Держатомрегулювання, в рамках якого проводиться цілеспрямована системна робота з освоєння й розвитку сучасних методологій, проведення спільних робіт, а також обмін досвідом із закордонними експертами по напрямках, пов'язаних з регулюванням й оцінкою безпеки цивільних ядерних об'єктів України. За двадцятирічний період міжнародна діяльність ДНТЦ ЯРБ провадилася з багатьма (біля 20) країнами світу (США, Німеччина, Франція, Фінляндія, Швеція та ін.) і міжнародними організаціями (МАГАТЕ, ЄК, ЄБРР тощо).

Форми міжнародної діяльності ДНТЦ ЯРБ досить різні:

виконання робіт за програмами міжнародної технічної допомоги — технічна оцінка ядерної та радіаційної безпеки (далі — ЯРБ), розробка нормативної й методичної документації в контакт з закордонними експертами; у цьому виді діяльності фахівці ДНТЦ ЯРБ разом із західними експертами беруть участь у ряді проектів, які реалізуються Європейською Комісією (далі — ЄК), виконують роботи з міжнародного співробітництва з ЄБРР і Комісією ядерного регулювання США (далі — КЯР США);

двостороннє співробітництво з метою оволодіння сучасною методологією оцінки ЯРБ (загальні дослідження, спрямовані на підвищення ЯРБ, підвищення кваліфікації фахівців за допомогою навчальних курсів, робочих зустрічей, семінарів, передавання методологій, програмного забезпечення й апаратних засобів); найбільш плідною є співпраця з ВМУ/GRS Німеччини, IRSN (Франція);

науково-технічне співробітництво, у рамках якого ДНТЦ ЯРБ передає досвід і надає технічну допомогу (досвід, який ДНТЦ ЯРБ набув за роки роботи в галузі ядерної енергетики, дозволяє самому надавати консультації та проводити навчання спеціалістів для країн, які розбудовують атомну енергетику та використовують ядерні технології).

Крім того, важливим є співробітництво з МАГАТЕ — представники України беруть активну участь у ряді регіональних і національних проектів, наукових програм з широкого спектра проблем, пов'язаних з ядерною безпекою.

У статті розглядається саме перший напрям як найбільш об'ємна й важлива частина міжнародної технічної допомоги.

Керування проектним циклом

Проектний цикл — це послідовний процес, який охоплює планування, виконання та оцінювання проектів. Керування проектним циклом поєднує в собі принципи керування проектами (процес керування й координації всіма роботами за проектом протягом життєвого циклу проекту), аналітичні інструменти й методологію.

Всі проекти проходять такі фази (проектний цикл, рис. 1): планування (аналіз ситуації з метою визначити й погодити проблеми, на які може бути спрямоване співробітництво), ідентифікацію (ідеї проектів відбираються для вивчення й прийняття рішення про фінансування програм), формулювання (відібрані ідеї розвиваються в практичні плани дій, приймається рішення про фінансування індивідуальних проектів), підготовка (затвердження графіка, бюджету та ресурсів конкретних робіт), виконання проекту (організація робочого процесу, передача проміжного та кінцевого продукту замовнику) і оцінка (наскільки результати проекту відповідають поставленим цілям

Рис. 1. Проектний цикл

і які висновки можна зробити для поліпшення майбутніх проектів).

На прикладі наших найбільших донорів — ЄК і КЯР США — розглянемо механізм реалізації МТД.

Програма TACIS/INSC як інструмент надання Україні технічної допомоги країнами Європейського Співтовариства

Створена за ініціативою Європейського Співтовариства (далі — ЄС) в 1991 р. програма TACIS (Technical Assistance for Commonwealths of Independent States)* стала головним інструментом співробітництва ЄС з такими країнами, як Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Монголія, Російська Федерація, Таджикистан, Туркменістан, Україна, Узбекистан.

Регламент ЄС № 2053/93 від 19 липня 1993 р. визнав розпад Радянського Союзу й продовжив строк дії програми TACIS до 1995 р. Новий Регламент продовжив дію програми з 1996 р. до кінця грудня 1999 р., а потім — до 31 грудня 2006 р. У 2006 р. ЄК розробила новий інструмент співробітництва з ядерної безпеки (INSC), що є адаптованим варіантом TACIS (Регламент Ради (Euratom) № 300/2007 від 19 лютого 2007 р.). Протягом кількох наступних років обидва механізми діяли паралельно: проекти, зазначені в програмних документах 2006 р. і раніше, виконувалися відповідно до вимог TACIS, а починаючи з 2007 р. ініціюються за програмою INSC. У директивах INSC збережено підхід «проектних циклів», що застосовувався у програмуванні й діяльності TACIS. В INSC передбачено подальше застосування підходу «2+2», який дозволяє взаємодіяти експлуатуючим організаціям та регулюючим органам у процесі ліцензування заходів з модернізації. Основну увагу в програмі INSC сконцентровано на проектах так званої м'якої допомоги, тобто на передаванні досвіду, знань, технологій і методологій. Головними критеріями у відборі проектів є сприяння підвищенню культури безпеки, а також загальної безпеки атомних станцій. Ініціативи повинні бути спрямовані на рішення загальних питань підвищення безпеки для всіх атомних станцій України, тобто після реалізації на пілотній станції кожен проект програми INSC зможе бути впроваджений на всіх вітчизняних АЕС. На відміну від програми TACIS, що діє тільки в СНД, INSC застосовується і для інших держав.

АНАЛІЗ ПРОЦЕДУР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В КЕРУВАННІ ПРОЕКТНИМ ЦИКЛОМ TACIS/INSC

Проектний цикл TACIS/INSC складається з 6 фаз: визначення стратегії та розробка багаторічних програм (програмування); визначення та відбір проектів (ідентифікація); фінансування; складання; виконання; оцінка [2].

Фаза 1. Визначення стратегії та розробка багаторічної програми

Етап 1. Розробка регламенту програми TACIS/INSC. Регламент програми TACIS/INSC формує її правову основу й готується на рівні генерального директорату із зовнішніх

* Технічна допомога Співдружності незалежних держав.

відносин. Регламент затверджується Радою ЄК після пропозиції з боку Європейської Комісії.

Етап 2. Розробка стратегічного документа для країни. Головним завданням на цьому етапі є визначення загальних стратегічних напрямів для співробітництва, що представлено у стратегічному документі для країни.

Етап 3. Розробка індикативної програми. Після того, як визначена стратегія реагування, вона перетворюється на індикативну програму (далі — ІП). По суті, ІП є інструментом керування, що охоплює період у кілька років, з метою визначення відповідних заходів та дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей. ІП окреслює обрані сфери співробітництва та по кожній з них визначає пріоритети на відповідний період часу. Індикативна програма потребує затвердження як з боку ЄК, так і з боку України, а саме затвердження національним координатором програми TACIS/INSC. Застосовуючи термінологію ЄК, цю фазу також називають фазою програмування.

Результат цієї фази — розробка стратегічного документа для країни та національної індикативної програми.

Фаза 2. Визначення та відбір проектів (ідентифікація)

Визначення проектів — це фаза циклу, яка прив'язує стратегію до конкретних проектів. Індикативна програма з відповідно обраними сферами співробітництва, пріоритетами та проектними ідеями застосовується як основа для планування. Протягом цієї фази складається перелік визначених проектів. Основним її результатом є погоджена програма дій, яка може бути щорічною (Росія, Україна, Центральна Азія) або дворічною (інші країни).

Програма дій узагальнює всю програму допомоги країні, яка буде запропонована для фінансування, та надає опис визначених проектів. Пакети проектних пропозицій готуються як з боку ЄК (офіс співробітництва генерального директорату ЄК «Розвиток та співпраця» — DevCo — є відповідальним за формування ПД), так і з боку Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Запит на включення проектної пропозиції до національної програми дій від потенційного бенефіціара допомоги здійснюється через Міністерство економічного розвитку і торгівлі України згідно з процедурою, визначеною Постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» [4]. Процедура підготовки та погодження остаточного переліку проектів триває в Україні, а потім цей перелік передається на затвердження до ЄК. Кожен визначений проект представлено у стислому описі проекту, до якого додається логіко-структурна схема.

Уряд України і ЄК щорічно узгоджують програми дій, що конкретизують відповідні індикативні програми. Затверджена ЄК програма дій є підставою для прийняття рішення про фінансування та надання коштів на реалізацію проектів.

Фаза 3. Фінансування

Етап 1. Аналіз програм дій. Підготовлені програми дій надаються на розгляд до Комітету країн-членів TACIS/INSC.

Етап 2. Рішення про фінансування. Служби ЄК приймають рішення про фінансування та надання коштів.

Етап 3. Підписання фінансового меморандуму. Всі фінансові меморандуми мають бути підписані до 31 грудня того

року, який є наступним після року прийняття бюджетних зобов'язань/Рішення Комісії [1]. Усі контракти, що фінансуються за певною програмою дій, мають бути підписані не пізніше, ніж через 36 місяців після прийняття бюджетних зобов'язань/Рішення Комісії. Власне кажучи, бюджетний годинник розпочинає відлік з появою відповідного рішення Комісії.

Етап 4. Відкриття бюджету програми. Підставою для відкриття бюджетної лінії програми є Угода про фінансування або грантовий лист.

Фаза 4. Складання

Результатом програми дій є низка відібраних проектів, по яких готується первісний стислий опис проекту (Action Fiche). На підставі цих документів подальшим кроком є підготовка докладного опису кожного проекту (TPDS) та технічного завдання (далі — ТЗ). Ця фаза завершується затвердженням змісту ТЗ сторонами донора та отримувача допомоги та підписанням з боку бенефіціара Заяви про наміри, яка є офіційною згодою щодо участі в упровадженні проекту (рис. 2).

Рис. 2. Етапи підготовки ТЗ

На початковому етапі проект ТЗ готується донором. Потім проект передається на затвердження відповідному керівнику напрямку в Представництві ЄК в Україні. На наступному етапі ТЗ потребує погодження з боку бенефіціара (партнер за проектом).

У ході переговорів між сторонами донора та потенційного отримувача допомоги розробляється та затверджується остаточна редакція ТЗ, яка є підставою для підписання з боку бенефіціара Заяви про наміри.

Державна інспекція ядерного регулювання України, згідно з «Меморандумом про порозуміння між Україною та Комісією Європейських Співтовариств з питань виконання програм технічної допомоги в сфері ядерної безпеки» від 23.10.1995 р. та «Рамковою угодою між Урядом України і Комісією Європейських Співтовариств»*, є бенефіціаром технічної допомоги за проектами, що виконуються за програмою дій TACIS/INSC з ядерної безпеки.

Фаза 5: Виконання проекту

Етап 1. Тендерний відбір. Окреслює процедуру відбору підрядників, які надаватимуть технічну допомогу в реалізації проектів. Більшість контрактів, до виконання яких

* Угоду ратифіковано із заявою Законом № 360-VI (360-17) від 03.09.2008 [10].

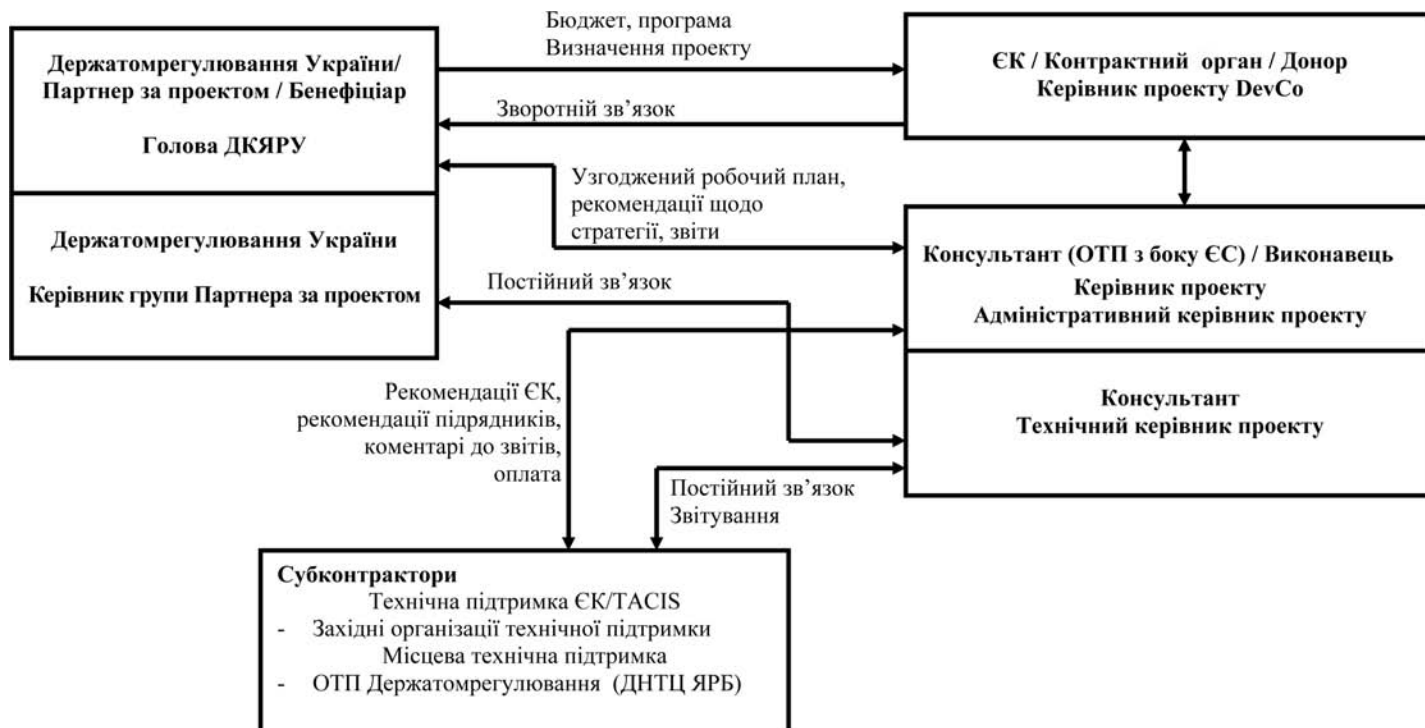

Рис. 3. Організаційна структура централізованого керування проектом

залучається ДНТЦ ЯРБ, належить до категорії контрактів, що укладаються з організаціями технічної підтримки (далі — ОТП) за вибором ЄК без проходження тендера. ОТП виступають у ролі структури, що здійснює технічну підтримку національних органів ядерної безпеки країн-членів ЄС. Відповідно до цих контрактів, ОТП країн-членів ЄС надають технічну підтримку українському регулюючому органу з ядерної безпеки (Державній інспекції ядерного регулювання України) шляхом співробітництва з його організацією технічної підтримки — ДНТЦ ЯРБ. Організаційну структуру керування проектом, який реалізується через укладання контракту цієї категорії, представлено на рис. 3 та 4.

Етап 2. Укладання контракту. Після визначення підрядника контракт остаточно доопрацьовується та підписується. Згідно з принципом контрактних процедур щодо застосування стандартних форм документів контракт з надання послуг (Контракт) має містити шість невід'ємних додатків: 1) Загальні умови до контрактів з надання послуг стосовно зовнішніх дій Європейського Співтовариства; 2) ТЗ; 3) Організація та методи; 4) Список основних експертів; 5) Розподіл бюджету та прогнозований грошовий потік; 6) Форми та інші відповідні документи.

Етап 3: Реалізація проекту. Цей етап складається з кількох періодів.

Початок реалізації проекту та установча зустріч. Проекти TACIS/INSC розпочинаються з проведення початкової зустрічі (inception meeting) між представниками Виконавця проекту (керівник проекту, експерти та ін.), організації-партнера за проектом (у нашому випадку це бенефіціар) та іншими зацікавленими сторонами (співробітники Представництва ЄК в Україні, представники української організації-субпідрядника за проектом).

Початковий період. Зазвичай у TACIS/INSC цей період охоплює перші два-три місяці проекту згідно з ТЗ. Головним робочим завданням у цьому періоді є підготовка

початкового звіту (Inception Report), який окреслює загальний план робіт або робочий план проекту на основі фактичної ситуації та створює таким чином міцні засади для планування. Початковий звіт також дає змогу порівняти те, що було заплановано на початку проекту, з тим, що досягнуто в кінці проектного періоду. Крім того, протягом цього періоду є можливість внесення несуттєвих змін до ТЗ.

Основний період реалізації проекту. Виконавець діє згідно із затвердженим Робочим планом. Регулярно, здебільшого кожні 6 місяців, складаються звіти про виконання проекту (Progress Reports), які докладно висвітлюють всю інформацію стосовно проектної діяльності протягом конкретного звітного періоду. Водночас з цим здійснюється планування на наступний період. Протягом реалізації проекту влаштовуються консультації за допомогою наглядових комітетів або робочих груп, які визначені у ТЗ. Наприкінці проекту складається звіт про завершення проекту (Final Report), в якому надається необхідна інформація про реалізацію всіх напрямів діяльності, використання наданих ресурсів та досягнуті результати протягом усього строку виконання проекту. Всі звіти має затвердити відповідальний керівник проекту «DevCo».

Етап 4. Моніторинг проекту. Моніторинг — це перевірка належної якості реалізації проектів, в якій особливу увагу приділяють їх ефективності та результативності. Проводиться під час реалізації проекту й дає змогу «повернути проект на вірний шлях» у разі потреби. Здійснюється здебільшого зовнішніми спеціалістами, які працюють за контактом із ЄК, слідкуючи за ходом виконання робіт, аналізуючи звіти та надаючи рекомендації щодо покращення роботи. Моніторингові звіти містять оцінку успішності виконання проектів та поради до всіх задіяних сторін з підвищення ефективності реалізації проекту, які за рішенням ЄК мають бути обов'язковими до виконання всіма сторонами. Результати моніторингу в цілому допомагають покращити реалізацію поточних проектів та

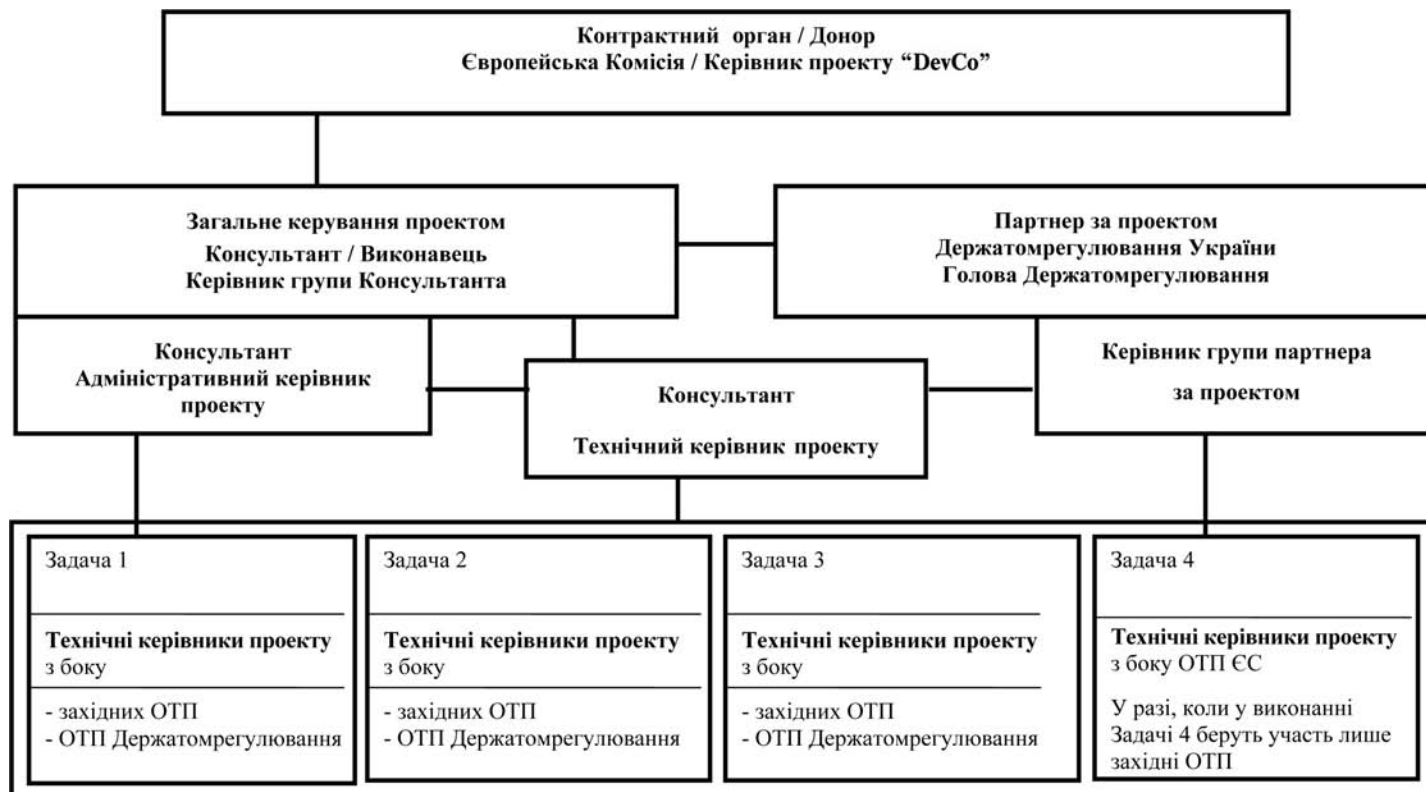

Рис. 4. Структура групи керування проектом

набути досвіду для розробки проектів та програм у майбутньому. Зазначимо, що з боку України відповідно до Постанови КМУ від 15.02.02 р. № 153 Мінекономіки також здійснює моніторинг проектів міжнародної технічної допомоги з метою аналізу досягнень очікуваних результатів за проектами та впливу результатів реалізації проектів на розвиток відповідної галузі або регіону. Картка піврічного моніторингу, щорічний звіт та інші необхідні документи надаються реципієнтом/бенефіціаром до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Фаза 6. Оцінка

Ця фаза завершує проектний цикл TACIS/INSC. Оцінка являє собою глибокий аналіз результативності, ефективності, впливу, доцільності та сталості проекту. Хоча оцінку можна провести під час реалізації проекту («проміжна оцінка»), здебільшого її виконують наприкінці, постфактум. Головна мета — зробити висновки з набутих уроків щодо розробки проектів та програм. Оцінку, як правило, здійснюють спеціально підготовлені зовнішні консультанти, що працюють за контрактом з DevCo.

АНАЛІЗ ПРОЦЕДУР, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В КЕРУВАННІ ПРОЕКТНИМ ЦИКЛОМ ЗА ПРОГРАМОЮ СПІВРОБІТНИЦТВА З КЯР США

У 1992—1998 рр. між урядами України і США було підписано низку міжурядових угод, які стали основою для співробітництва:

Угоду між урядом України й урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробіт-

ництво від 07 травня 1992 р. (відому як «Лісабонська ініціатива по ядерній безпеці») [7];

Угоду між урядом України й урядом Сполучених Штатів Америки про підвищення експлуатаційної безпеки, зниження міри ризику експлуатації й зміцнення системи регулювання цивільних атомних об'єктів України від 25 жовтня 1993 р. [8];

Угоду між Україною й Сполученими Штатами Америки про мирне використання ядерної енергії від 06 травня 1998 р. [9].

Як зазначено в Угоді від 25 жовтня 1993 р., метою співробітництва є «розробка послідовних та ефективних стандартів безпеки та процедур для використання регулюючими органами в Україні, які відповідають за безпеку цивільних ядерних установок».

Основний обсяг співробітництва із США припадає на виконання робіт у рамках МТД, що надається Україні КЯР США. Підставою для співробітництва Держатомрегулювання/ДНТЦ ЯРБ із КЯР США є щорічні меморандуми, які підписуються представниками КЯР США й регулюючого органу України. Спочатку меморандуми визначали пріоритети в проведенні робіт з передавання досвіду, розрахункових кодів, методик, устаткування й навчання фахівців. На початку 1999 р. стало зрозуміло, що подальша допомога КЯР США може бути збережена за умови її переорієнтації на виконання конкретних проектів, пов'язаних з регулюючим забезпеченням проектів Департаментом енергетики США (DOE). Ці нові підходи до співробітництва реалізовано в Меморандумі зустрічі між КЯР США та Державною адміністрацією ядерного регулювання Мінекобезпеки України 2000 р. [3]. У 2000 р. роботи, які виконувалися ДНТЦ ЯРБ у співробітництві зі США, були об'єднані в Програму співробітництва з КЯР

США «Розвиток ліцензійних й інспекційних можливостей». Важливим аспектом діяльності в рамках меморандумів є наступність робіт — розпочаті певні напрями робіт дістають продовження й розвиток у подальших роботах, планування виключає дублювання як за роботами в американській програмі, так і в інших проектах міжнародного співробітництва, що забезпечує найбільш повне рішення проблем безпеки ядерних об'єктів коштом МТД.

При виконанні робіт у рамках Програми співробітництва з КЯР США здійснюється той же проектний цикл, що й у роботах за програмою TACIS/INCS.

Фаза 1. Визначення стратегії та розробка перспективних планів. КЯР США та Держатомрегулювання визначають пріоритетні напрями своєї діяльності на поточний рік. Відповідно до цих напрямів готуються пропозиції до співробітництва, які обговорюються обома сторонами; готується проект Меморандуму зустрічі між КЯР США та Держатомрегулювання України.

Фаза 2. Визначення та відбір проектів (ідентифікація). Результатом цієї фази є підписаний обома сторонами Меморандум зустрічі між КЯР США та Держатомрегулювання України на одно-дворічний період, який визначає напрями діяльності. Підписаний Меморандум є основою для прийняття рішення про фінансування та надання коштів на реалізацію визначених Меморандумом напрямів.

Фаза 3. Фінансування. Для початку робіт за затвердженими Меморандумом напрямами, КЯР США готує ТЗ на виконання робіт Брукхевенською національною лабораторією (БНЛ) та передає його до Брукхевенської наукової асоціації (БНА) на узгодження (БНЛ — це організація, яка працює у сфері прикладної науки та технології на Департамент енергетики США під керівництвом БНА). ТЗ після узгодження БНА передається до Департаменту енергетики США. ТЗ, узгоджене Департаментом, стає частиною головного контракту між БНА та Департаментом енергетики, що є юридичною основою для надання фінансування за виконання ТЗ. БНЛ у свою чергу залучає до виконання робіт ДНТЦ ЯРБ на контрактній основі (Рамкова угода між БНЛ та ДНТЦ ЯРБ) [10]. За цією схемою донор — КЯР США, БНЛ — виконавець, ДНТЦ ЯРБ — субпідрядник. Реципієнтом та бенефіціаром у цьому випадку є Держатомрегулювання.

Фаза 4. Підготовка. Визначається пріоритетність робіт, які включені до Меморандуму. Готується та затверджується зміст ТЗ окремих завдань, які виконуватимуться за Рамковою угодою. Для початку робіт необхідно отримати від БНЛ дозвіл на це (відкриття фінансування).

Фаза 4. Виконання робіт. Роботи виконуються відповідно до затвердженого ТЗ та графіка робіт.

Фаза 5. Оцінка. Результатом робіт є звіти за етапами та заключний звіт за завданням. Підготовлені звіти узгоджуються з керівництвом ДНТЦ ЯРБ та проходять оцінку фахівців відповідних департаментів Держатомрегулювання. У разі позитивної оцінки звіт подається до БНЛ. Крім того, за даними моніторингу ходу виконання робіт складаються моніторингові щомісячні звіти та річний моніторинговий звіт, які подаються технічному представнику БНЛ, а також готуються картки піврічного моніторингу, щорічний звіт та інші необхідні документи, які подаються реципієнтом/бенефіціаром до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [4].

Висновки

Міжнародна технічна допомога суттєво впливає на процеси розвитку в Україні. Насамперед, це пов'язано з нестачею внутрішніх фінансових ресурсів, кваліфікованих кадрів, які мають відповідні досвід, знання та навички. Практика залучення й використання МТД в Україні показує, що успішними проектами є такі, в яких українська сторона бере участь у визначенні пріоритетів, підготовці технічного завдання проекту і в яких до реалізації проекту залучаються кваліфіковані українські спеціалісти. Успішні проекти мають велике значення для проведення реформ та реалізації програм соціально-економічного розвитку України. Вони помітно зменшують навантаження на державний бюджет, сприяють активним інституційним змінам, розбудові інфраструктури, що, в свою чергу, створює сприятливе інвестиційне середовище та прискорює міжнародну інтеграцію.

Необхідною умовою для залучення достатніх обсягів МТД для реалізації завдань є політична стабільність та незмінність курсу реформ в Україні, дотримання проголошеного курсу інтеграції до європейських та євроатлантичних структур, належна координація міжнародної технічної допомоги, розвиток та вдосконалення нормативно-правової бази.

Останнім часом відбулося краще усвідомлення можливостей міжнародної технічної допомоги як допоміжної інструменту економічного розвитку. Разом з тим, для досягнення більшої ефективності та прозорості процесу надання допомоги необхідно забезпечити тісну координацію з донорами щодо розроблення проектів, обговорення їх цілей, завдань, проведення моніторингу, застосування критеріїв оцінки проміжних та кінцевих результатів реалізації, а також інформування громадськості.

Список використаної літератури

1. Загальні правила, що застосовуються до Меморандумів про фінансування. — Міжнародний документ від 18.12.1994.
2. Робоче керівництво з програмування допомоги з боку Європейської Комісії. — 2003, червень.
3. Меморандум зустрічі між КЯР США та Державною адміністрацією ядерного регулювання Мінекобезпеки України. — 2000.
4. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги. — Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153.
5. Рамкова угода між Урядом України і Комісією Європейських Співтовариств. — Підписана 12.12.2006; ратифікована із заявою Законом № 360-VI (360-17) від 03.09.2008. — Чинна з 06.01.2009.
6. Угода про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.07.1994. — Набула чинності у березні 1998 р.
7. Угода між урядом України й урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 р.
8. Угода між урядом України й урядом Сполучених Штатів Америки про підвищення експлуатаційної безпеки, зниження міри ризику експлуатації й зміцнення системи регулювання цивільних атомних об'єктів України від 25.10.1993.
9. Угода між Україною й Сполученими Штатами Америки про мирне використання ядерної енергії від 06.05.1998.
10. Лист контрактного технічного представника БНА (США) до Держатомрегулювання України від 25.02.2009.

Отримано 02.11.2012.